

ТРИЗНІВНИК · REVUE HEBDOMADAIRE · **TRIDENT**
UKRAINIENNE

Число 36 (540) Рік вид. XII. 25 жовтня 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 50

Париж. неділя. 25 жовтня 1936 року.

Визначною подією в українському політичному житті є резолюція Центрального Комітету УНДО з 10 жовтня цього року проти розкладової роботи комунізму.

Центральна установа найвпливовішої української партії в Галичині, аналізуючи сучасну політику большевиків на совітській Україні, спиняючися над розглядом нової тактики Комінтерну, скерованої до утворення так званих народніх фронтів у поодиноких державах, звертається до українського громадянства з пересторогою перед большевицькою небезпекою і закликає його до рішучого й планового протиділення розкладовій комуністичній роботі.

Слід, як найгарячіше, привітати цей заклик чільної галицько-української установи. Слід визнати, що заклик до боротьби з розкладовою комуністичною роботою зроблено своєчасно не тільки з огляду на наше національне становище, але тако-ж з огляду на теперішню ситуацію.

Большевицькі впливи серед нашого громадянства, — маємо на увазі не лише українські землі, але й еміграцію, — ширяться не лише завдяки праці большевицьких і большевизанських чинників у нашому оточенні, але тако-ж, може ще в більшій мірі, в результаті впливів того чужого оточення, серед якого нам доводиться жити, з яким нам доводиться стикатися. Фактом бо є, що в останні роки ті держави, в яких живе український народ і в яких найбільше скупчена наша еміграція, стали тереном

жвавої розкладової комуністичної праці. Можна було б назвати держави й країни, де ця розкладова праця дала не малі результати, можна було б зазначити цілу низьку фактів, які свідчать про те, що процеси розкладу у тих, з ким нам доводиться стикатися, поступили дуже далеко наперед. Вони не залишаються без певного впливу і на нас. В інтересах охорони здоров'я нації, в інтересах збереження національних сил, яких ми маємо так мало, ми не повинні і не сміємо легковажити комуністичної небезпеки для нашого національного організму.

За поставлення на чільне місце справи боротьби з большевицькою небезпекою промовляють тако-ж і інші моменти. Ні одна, мабуть, нація не зазнала від комуністів стільки, скільки зазнали ми. Використання назовні того протикомуністичного матеріялу, який посідаємо ми, являлося б одночасно пропагандою нашої національно-державної справи. В теперішній момент зросту в Європі протикомуністичних рухів ця наша пропаганда могла б знайти певний ґрунт і відгук.

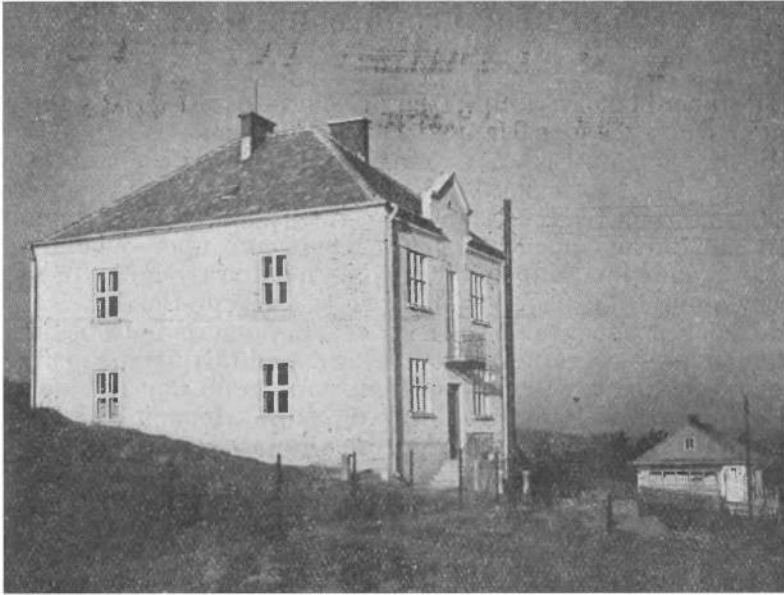
Через те й треба всяко привітати заклик УНДО до організації широкої й планової антикомуністичної протиакції. Мусить бути поширена ця акція не тільки на наші землі, але й на еміграцію для відповідної координації з аналогічними течіями в Європі.

Правда, можливості вільних виступів з антибольшевицькою працею існують тепер для нашої еміграції не в усіх країнах. Але те, що можна зробити, мусіло б бути зроблено. Момент треба використати, і він мусить бути використаний.

* * *

18 жовтня с. р. в Перемишлі відбулося велике свято української еміграції. Посвячено було там і відкрито захоронку для дітей українських емігрантів — Бурсу імени С.Петлюри у власному новозбудованому мурованому будинку.

Кільки десятків дітей, що вчать ся по українських школах у Перемишлі, знайшло собі в тій бурсі притулок і добре національне виховання по-за школою. А між тими дітьми багато сиріт по померлих наших вояках, що боролися за волю України. Ті, що залишилися жити, виконують таким способом свій обов'язок перед померлими нашими героями, виховуючи для України їх дітей на її добрих громадян.

Будинок Бурси імени С. Петлюри в Перемишлі

Бурса ім. С. Петлюри в Перемишлі являється ділом збірних українських зусиль. Організовано-ж і переведено в життя те діло було заходами д-ра П. Шкурата, енергії якого у великій мірі і завдячує нова українська виховна інституція на еміграції своє існування.

Наша еміграція, що дала вже стільки доказів своєї життєздатності і праці, відкриваючи Бурсу в Перемишлі показує ще раз, що можна зробити спільними зусиллями. Відкриваючи Бурсу — новий великий будинок, еміграція наша подає приклад і заохоту передусім для самої-ж себе, показує, що можна і слід братися за великі і трудні проекти і що вони ніколи не трудні, коли їх добре організовано, а ті, що проводять їх у життя, працюють з належною впертістю та енергією.

Радіємо разом з організаторами будови Бурси імени нашого Покійного Вождя з приводу доведення того діла до кінця. А самій Бурсі побажаємо успішної праці у такій важній ділянці, як виховання нашого молодого покоління.

СВЯТО ПОКРОВИ В ПАРИЖІ

В неділю, 11 жовтня с.р., Т-во б. Вояків Армії УНР у Франції урочисто святкувало в Парижі свято Покрови.

Після служби Божої в Українській Православній Церкві одслужено було урочистий молебен, перед яким настоятель парафії прот. о. І. Бриндзан звернувся до присутніх з теплим і чулим словом про значіння свята Покрови, про традицію його та закликав українців до об'єднання й злиття у спільній молитві Заступниці Війська Українського — Матері Божій.

Молебен розпочато було в урочистому настрої. Обік аналою стали прапори — боевий прапор 3-ої Залізної Стрілецької Дивізії та значок командира її, прапор Т-ва та прапор Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції. Церква була повна. Між присутніми були тако-ж і чільні представники паризької колонії.

* * *

О год. 13-й на кладовищі Монпарнас на могилі Покійного Головного Отамана Симона Петлюри одбулася надзвичайно чула церемонія— покладення першого Хреста імени Симона Петлюри на його могилі.

Зібрані члени Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції вишикувалися шерезами обік могили, біля якої стали В. Прокопович, прот. о. І. Бриндзан, І. Рудичів, ген. О. Удовиченко, М. Шумицький та інші представники українського громадянства.

Роздалася команда «струнко» і ген. О. Удовиченко, тримаючи в руках хрест Симона Петлюри, проголосив:

— В імені Уряду Української Народньої Республіки та в імені Армії Української маю глибоку честь передати Тобі, Незабутній наш Вождь і Провідник, Хрест Імени Твого, — як Першому Воякові Українському і Національному Героеві.

Коли голова Т-ва ген. О. Удовиченко клав Хреста на дорогу всім українцям могилу, присутні заспівали «Ще не вмерла Україна».

Потім прот. о. І. Бриндзан виголосив «вічну пам'ять» Симонові Петлюрі, і в тихому осінньому повітрі рознеслися мінорні акорди «вічної пам'яти», що її всі вислухали навколошках.

* * *

О 14 год. відбувся спільний обід членів Військового Т-ва. Де-які члени Т-ва з'явилися з своїми дружинами. Обід пройшов у надзвичайно дружній атмосфері. Згадували присутні минуле своє, боеві чини своїх частин, виголошували тости за Український Уряд, за Українську Армію та за голову Т-ва ген. О. Удо-

**Повкладення Хреста Симона Петлюри на могилі Покійного
Головного Отамана**

виченка. Дух українського вояка, що сьогодні мусить перебувати в тяжкій шкурі емігранта, не вмер, не затьмарилися в душі жи-ві ще спогади про славне минуле, не забулися національні тради-ції.

І цей обід ще раз підкреслив з'єднаність, ті незримі нитки, що в'яжуть українських емігрантів б. вояків в одну спільну військову родину.

* * *

О 16 год. в помешканні редакції «Тризуба» одбулися збори членів Паризької групи Т-ва б. Вояків. На чільній стіні — великий портрет Головного Отамана Симона Петлюри. Обік його боеві прапори, прапор Т-ва та прапор Союзу У. Е. О. у Франції.

Перед вишикуваними членами Т-ва виступив прем'єр-міністр В. Прокопович, і сказавши кілька слів про значіння Хреста Си-мона Петлюри, його вагу для сучасників, в імені Уряду УНР причепив цей Хрест ген.-штабу ген.-хор. О. Удовиченкові, голові Т-ва, і поздоровив його. Гучне «слава» покрило останні слова п. прем'єр-міністра.

Далі ген. О. Удовиченко, по старшинству викликаючи б. вояків, що їх вже нагороджено Головною Радою Хреста, причеплював їм Хрести і кожного здоровив.

Церемонія ця була дуже зворушливою. Викликала вона в душах тих людей, що колись із зброєю в руках боронили рідну землю, спомини про недавню оружну боротьбу за Україну, понесені жертви і втрати та бажання конечної перемоги.

Після поновної промови голови Т-ва, в якій останній ще раз здоровив усіх нагороджених і зазначив історичну вагу Хреста Симона Петлюри, те що цей Хрест мусить ще більше об'єднати всіх вояків, — промовляли підполк. Мельник, ген. штабу сотн. В. Солонар, сотн. Набока. Всі підкреслювали значіння Хреста, а зокрема сотн. Солонар звернув увагу на те, що українські вояки мусять бути підготовленими до подій, що неминуче наступлять, до тої відповідальної ролі, до якої покличе їх бат-ківщина.

Д. М.

ВИСТАВА ОБРАЗІВ ВАСИЛЯ ХМЕЛЮКА В ПАРИЖІ

В одній із ліпших галерій образів у Парижі — Alfred Royet на вулиці La Voëtie (53) у вівторок 20 жовтня с. р. відкрилася вистава образів нашого земляка В. Хмелюка.

У великій, заляній світлом галерії по стінах розвішено образи, що носять підпис виключно одного Хмелюка: для вистави його творів одведено всю галерію.

Виставлено — пейзажі, портрети і натюрморти. Між пейзажами знаходиться і полотно, що представляє собою «хутір» коло Lagny Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції.

Відкриття виставки під почесним головуванням чи не найславнішого світового колекціонера А. Vollard'a було блискучим, а захоплення творчістю молодого українського мистця — помітним. Побували на цьому відкритті кращі паризькі мистецькі критики й письменники, як Воксель, Сальмон, Капко, історик Фор та багато інших. З офіційних осіб одвідали відкриття — п. Р. Бос, віце-президент Генеральної Ради департаменту Сени та головний паризький архітектор п. Люїзель. Присутніми були також і колекціонери, і з самого початку відкриття вистави були вже продані образи.

Одночасово з цією виставою відбувається в Парижі малярський конкурс — «Prix P. Guillaume», що має місце, як і що-року, в галерії Бернгайм (83, Faubourg St. Honoré), і до журі якого належать найбільші критики і колекціонери, а образи свої на тому конкурсі виставляють вибрані артисти Парижа. І на цьому конкурсі виставлено зараз три образи В. Хмелюка, які являються центром загальної уваги.

Вистава образів В. Хмелюка продовжитися до 5 листопада, і можна широко паризьким українцям порадити піти її оглянути й потішитися успіхові нашого земляка.

Слід тако-ж зазначити успіхи В. Хмелюка і по-за Францією. Кільки тижнів тому куплено кілька його образів для музею в Люцерні, в Швейцарії, а три образи закуплено для галерії Оксфордського університету дуже видною фігурою англійського художнього світу, особистим мистецьким радником англійського короля сіром М. Садлером.

Семен Печай

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Підготовлення прийняття нової конституції. — «Перемога» українців. — Сільсько-господарські справи. — До політичної ситуації.

З прикритим почуттям і розчаруванням перегортаєш тепер сторінки совіських газет. Уявляють вони справжню пустиню єгипетську. Максимум місця уділюється закордонним подіям, в першу чергу, очевидно, іспанським подіям і катастрофічному, на думку совіських офіціозів, становищу Німеччини. Натомість про внутрішні життя й відносини в совіському союзі подається тепер мінімальна кількість пильно цензурованих даних. Уявити на підставі них про справжній стан в ССРСР після процесу Зінов'єва дуже тяжко. Такі важні події в совіському житті, — маємо на увазі лише ті факти, про які совіська преса подавала до відома своїх читачів, — як усунення Рикова, перенесення Ягоди, звільнення Лобова, на сторінках совіських газет лише нотуються без жадних пояснень і коментарів. Тон і характер совіської преси свідчить, що стан напруження в ССРСР триває, але вияснити його характер, оцінку теперішньої ситуації совіською верхівкою на підставі того, що дають совіські газети, — завдання не до виконання. Обсерваторові совіських відносин при цих умовах лишається лише реєструвати окремі факти.

* * *

В обставинах загального напруження переводяться дальші етапи кампанії, яка має привести до прийняття всесоюзним з'їздом совітів у кінці листопаду «найдемократичнішої в світі», «сталінської» конституції. Продовжується «всенародне» обговорення конституції. Розпочалися вибори делегатів на всесоюзний з'їзд совітів. Перегляд даних і фактів про цю кампанію мусів би гірко розчарувати всіх тих, що мають надію на поступуючу демократизацію совіського ладу. Як обговорення, так і вибори відбуваються в традиційних формах совіської офіційщини і позбавлені цілком всякого політичного змісту.

Щодо «всенародного» обговорення конституції. Як що судити про інтерес до нової конституції на підставі тих матеріалів, що їх в порядку дискусії містить совіська преса, то можна сказати, що інтерес до неї серед ширшого загалу жадний. Вважає мінімальна участь в цій дискусії скільки-небудь впливових совіських діячів. Забирають слово в дискусії лише сірі совіські люди. Забирають слово для того, щоб висловити свою відданість, або для того, щоб запропонувати якусь другорядну неістотну поправку.

Ми не сумніваємося, що й серед населення ССРСР досить людей, що могли б сказати про конституцію свою думку, яка б уявляла ширший інтерес. Але їх на сторінках совітської преси бракує. Вони воі ують мовчати.

Так само нецікавий і одноманітний урядовий характер носить обговорення конституції на зборах. Воно обернулося в чергову ударну кампанію, при чому ті совітські агенти, що її переводять в цілях виявлення своєї більшої большевицької пильности, фальшують її результати, кількість зборів, що вони провели, і кількість людей, що на них була. Таке, наприклад, повідомлення з Миколаєва ми знаходимо в «Известиях» (ч. 233 з 6. X.).

Так само позбавлені всякого політичного змісту повідомлення про початок виборів на всесоюзний з'їзд совітів. Ті звідомлення, які друкувалися досі, це оповідання про захоплення і тих, що вибрали, і тих, що вибрали, новою конституцією і її «творцем» — «великим Сталінім». Може для існуючих нині відносин в совітах є характеристичним, що вибори на з'їзд совітська влада рішила розпочати не з більших промислових осередків, а з найдальших закутків — з Камчатки, крайньої півночі, Казакської республіки. Може ситуація в ССРСР така, що захоплення конституцією і відданість для Сталіна легше зфабрикувати серед алеуців чи зрян, ніж у Москві чи Петербурзі.

* * *

Україна і «товарищи-українці» зазнали великого щастя. «Правда» і «Известия» урочисто привітали їх з перемогою. «Правда» (ч. 272 з 2. X) у вступній статті пише: «УССР до речіння виконала державний план хлібозаготівки по всіх секторах і по всіх джерелах надходження. Перемога ця має величезне політичне й господарське значіння. Колхозники України ще раз продемонстрували перед усім світом блискучі успіхи колхозного будівництва, свою відданість великій партії большевиків, свою відданість батькові колхозів — великому Сталіну».

З тих повідомлень, які подає совітська преса, видно, що цю «відданість великому Сталіну» українське селянство цього року змогло виявити лише через те, що його в максимальній степені було усунено від участі в зборі і молотінні збіжжя. Перемогу свою Постишев і К-о осягли завдяки тому, що на Україні у великих розмірах було машинізовано як збирання, так і молотіння хлібів. Сього року на українських ланах працювало 14.000 комбайнерів проти 6.500, які були в минулому році. За допомогою комбайнерів на 28. X. було обмолочено урожай з 4.216 тис. гект. («Изв.» ч. 203 з 3. X).

Знаючи з власної практики попередніх років «відданість» українського селянства «партії большевиків» і «великому Сталіну», урядові чинники кинули на Україну максимальну кількість машин; машини дали їм можливість зібрати і забрати український хліб. Проте свою перемогу над українським селянством вони називають перемогою українського селянства. Папір все стерпить. А щоб догодити Сталіну і не опинитися у трюкстах, доводиться йти на всякі засоби.

* * *

Почавши з літа большевики в цілому ССРСР проводять ту саму земельну «реформу». Проводиться відрізка земель од совхозів у досить значній кількості для передачі колхозам. На Україні ця відрізка проведена на самому початку цих реформаторських заходів большевиків, при чому од совхозів відрізано по-над мільйон гект. землі («Збірник Зак. УССР» ч. 40 1936 р., ст. 316). Разом з землею передають колхозам усі будови, що знаходяться на передаваних землях, за платою, яка буде стягатися з колхозів.

Бачити в цих заходах крок, що вів би до поліпшення становища колхозників, тим паче крок, що знаменував би зміну політики що-до колхозів, — було б ризиковано. Думасмо, що в основі цих заходів лежить пі-

що інше, як змагання досягти можливості для найбільшої експлоатації робочої сили. В совхозах робітникам доводилося платити заробітню платню по встановлених нормах. В колхозах натомість будуть виплачувати за трудовні з тих лишків, які зостануться після всіх стягань для держави, машинотракторних станцій то-що. Це менше, ніж було в совхозах. З другого боку, при теперішньому підпорядкуванні колхозів машинотракторним станціям і залежності від них ризико для держави, що вона не дістане од колхозів того, що вимагає, — мінімальний. Таким чином, передаючи частину совхозних земель колхозам совітьська влада лише робить вигідну для себе комбінацію.

* * *

Про сучасну політичну ситуацію в совітах совітьська преса подає, як ми зазначили, як найменше даних. Проте одзначимо те, що може вважатися матеріалом до її характеристики.

В одному з останніх чисел «Правди» (ч. 278 з 8. X) після довшої перерви знову знаходимо вступну статтю проти троцькістів. Заголовок її — «Докотилися». Із статті, написаної стилем співробітника ПУ, довідуємося, що «останні совітьські розслідування злочинної діяльності троцькістів» виявили, що вони тепер провадять не лише терористичну діяльність, але тако-ж організують саботаж і шкідництво, виступаючи, як агенти ворожих держав. Що означає ця стаття і вступом до якого нового процесу вона має стати, — тим часом даних нема. Може мається на увазі з арештованих недавно, за відомостями закордонної преси. Радека і П'ятакова зробити саботажників і шкідників? Хто може знати, які проєкти виринуть у кремлівській верхівці. Думасмо проте, що, коли б там рішили П'ятакова, на підставі його діяльності, як наркома важкої промисловости, зробити шкідником, це була б влучніша й щасливіша ідея, ніж Зінов'єва вдягнути в одягу... терориста.

В «Правді» ч. 274 з 4. X у вступній статті під заголовком «По большевицькому виховувати молодь» читаємо: «Головне—в невтомному нагромадженні знаннів»... «але, на жаль, значна частина комсомольського активу ще до цього часу не зрозуміла того і не зробила для себе висновків про те, що головне тепер в організації науки й виховання».

Коли члени редакції «Правди» ще були студентами, вони ті самі думки про завдання виховання молоді читали в «Новому Времени». Згадали про них і повторюють їх через тридцять літ. Чому вони тішать себе надією, що ці думки зроблять більший вплив на сучасну молодь, ніж свого часу зробили на них, — не відомо.

В. С.

З МІЖНАРОДНЬОГО ЖИТТЯ

— Москва чи Берлін.

Як подають у пресі, саме в такій альтернативній формі тов. Літвінов поставив запитання голові французької влади Леону Блюмові в час своєї довгої політичної розмови з ним у Женеві. І французький міністр одповів ніби-то міністрові совітьському, що в такій подобі він тої справи собі не уявляє, бо хотів би заховати й приятельські взаємини з Москвою, а разом з ними й можливість доброї договірної згоди з Берліном.

Так вони говорили, чи якимись іншими словами, знайшли для себе якусь дипломатичну формулку чи ні, — буде видно пізніше, коли в наслідок тих слів чи формулки виявляться якісь факти. На сьогодні-ж вказана франко-совітьська розмова важлива тим, що вона як найкраще схарактеризувала сучасне становище європейських міжнародніх взаємин.

Альтернатива: Москва чи Берлін, — що правда, річ не нова. Вона стояла вже тоді, коли на германському обрії з'явився Адольф Гітлер, як німецький вождь і канцлер, та коли занепокоєні цим фактом світи враз змінили свою зовнішню германофільську політику і, кинувшись в обійми Франції та Чехословаччини, стали, так мовити, за одну ніч гарячими прихильниками Ліги Націй, малих держав, демократії, прихильниками Версальського та інших договорів, колективної безпечности, неподільного миру і т. и.

Метою цієї нової й несподіваної для Європи політики Москви було — ізолювати Германію дипломатично й вивести її з обороту великих держав, а пізніше в той чи інший спосіб і погромити її, позбавившись тим свого не лише державного, але й найлютішого ворога ідеологічного.

Треба визнати, вели світи свою нову політику, як на закордон, влучно й досягли були тому досить значних успіхів у ній. Вони вступили до Ліги Націй, дістали місце в її Верховній Раді, склали більше-менше союзні пакти з Францією та Чехословаччиною, підготували аналогічний пакт з Румунією і зробилися не аби-яким чинником у справах цілої Європи, а особливо в середині її. Заговорили вже було про фактичний вступ ССРР до квартету великих європейських держав, а сама Москва вже виявляла охоту стати гарантом кордонів усіх східне й середньо-європейських держав, ба навіть Франції на Рейні.

Разом з успіхами дипломатичними означилися були й успіхи у площині так званих незважених сил. Наростало в Європі сприятливе до них ставлення в пресі та серед громадянства, навіть у далеких правих колах його. Голубині промови тов. Літвінова у Женеві, миролюбні заяви совітського вождя Сталіна, прилюдні демократичні виступи по європейських столицях ріжних московських делегацій робили своє діло в неосвідомленій душі європейця. А останній перелом на користь Москви вчинили офіційні звістки про заведення в совітах нової конституції, «найдемократичнішої в світі», як говорять про неї большевики. Що-правда, європейські політики, ознайомившись з тою конституцією, побачили, що демократичного в ній дуже мало, а все-таки, мовляв, Москва порвала з своїм большевицьким минулим і стає на шлях європейської буржуазної державности.

Вершиком совітських досягнень було утворення, за участю комуністів та під їх впливами, відомих «народних фронтів», зпочатку в Іспанії, а за нею у Франції. Але як раз з цих фронтів починається й занепад совітських впливів і совітської політики. Практика іспанського народного фронту, що перебрав до своїх рук владу в Іспанії, а тепер занепадає під ударами свого-ж таки наседення та війська, які повстали проти нього, — вказала Європі те, що несуть за собою совітські впливи за часів мирних і за часів боротьби. Близько біля неї, бо-ж у самій Європі, тою практикою, як у наочному фільмі, відтворені були всі ті безсудні людські страсти, палення церков та живого духовенства в них, безглузде нищення людей, добробуту й дорогочінних мистецьких пам'яток, одне слово, все те, що творилося й твориться ще й зараз там, на Сході, — десь далеко, так далеко, що його звідси, з Європи, й не видно було тому, хто не вмів чи не хотів придивлятися. А з Іспанії все те видно, — навіть і тим, хто не хотів би того бачити.

Іспанські події одвернули від совітів указані вище незважені сили, й вони з того часу, як це можна бачити з європейської преси, мають тенденцію консолідуватися в напрямі, для Москви ворожому. Але особливо стали вони для неї несприятливі, коли, як грім серед чистого неба, з'явилися повідомлення про отой зловісний процес 16-ти старіших большевицьких лідерів, які покаялися публічно в усіх своїх колишніх большевицьких гріхах і наче-то як раз за те каяття зараз-же були всі вистріляні до ноги. От тобі, мовляв, і демократія, от тобі і поворот до демократичних порядків! Навіть II-ий Інтернаціонал, нащо вже випробований прихильник східної «соціалістичної» батьківщини, і той не витримав і вислав до Москви щось подібне до протесту.

В інших країнах народніх фронтів утворити вже не можна було — одмовлялися всі, до соціалістів включно, як то сталося в Англії, Бельгії, Чехословаччині то-що. Адольф Гітлер дуже влучно використав цей психологічно-політичний момент і на Нюремберзькому з'їзді з становища попередньої напів-оборони перейшов до наявного нападу, проголосивши совіти й большевизм ворогом європейської цивілізації та європейського населення. Зробив він це в спосіб, що багатьом не до вподоби, але це не має значіння. Важливо те, що його жест зробив у Європі дуже велике вражіння, бо подав він до нього й практичну тезу, а саме, що Германія на майбутнє не буде з совітами пактувати і не сяде з ними за конференційний стіл.

Майже одночасно з Адольфом Гітлером і майже з тим самим означенням большевизму виступив і Римський Папа. Релігійне почуття, що-правда, за останні десятиліття в Європі підупало, але зараз воно знову вступило на шлях хрестостання сил своїх. Як справедливо було вказано свого часу на іншому місці «Тризуба», католицизм на сьогодні — першорядна сила в Європі і на цілому світі, а престиж Папи Римського стоїть високо, вище багатьох інших потентатів і голів великих держав. І впливи його вже прибрали й реальний характер, бо католицькі партії де-яких країн, що до недавня ще ставилися, з політичних причин, здержливо чи навіть сприятливо до большевизму, виступили тепер проти нього, як скажім, в Чехословаччині, в спосіб підкреслено ворожий. А за ними й інші, так звані буржуазні партії, що рекрутують своїх членів з того-ж католицького середовища, так само встають на боротьбу з большевизмом, як у своїх державах, так і по-за нею.

Політичні наслідки всього того для совітів такі, що зводять на нівець всі їх сьогоднішні досягнення й підривають їх дипломатичні шанси на майбутнє. Хто зараз стоїть за ними в Європі? Англія? Вона ще, так мовити, вчора посварила їх з Туреччиною й потягла за собою цього, ніби, вірного совітського союзника. Германія? Про неї вказано вище. Італія? Совіти зараз сваряться з нею із-за іспанських подій, бо стоїть вона на боці ген. Франка. Мала Антанта? Югославія була завжди проти совітів, в Румунії совітофільська політика коштувала популярності Титулескові міністерського поста, в Чехії — помічається, як видихається недавнє захоплення й починається незначеб-то відхід на якісь інші позиції. Зостається Франція, якою зараз править лідер народнього фронту. Але й перед тим лідером тов. Літвінов примушений був ставити вказане вище питання — Москва чи Берлін, і не дістав од нього тої відповіді, якої хотів, а може й чекав.

Так стоїть справа з зазначеною нами альтернативою. Ключ до її остаточного вирішення лежить незначеб-то в руках французької дипломатії. Які двері до майбутнього буде тим ключем одчинено — вкаже недалекий час.

Observer

З ПРЕСОВОГО НОТАТНИКА

Важлива подія останніх днів — це проголошення бельгійського короля про нейтралітет Бельгії. Головною причиною оголошення нейтралітету Бельгії було невдоволення і боязнь наслідків франко-совітського пакту, який Бельгії загрожує. Французька преса, як і політичні чинники, дуже стрівожені кроком Бельгії і в одній з своїх статей п. Мартен дю Гар («L'Intransigent» з 20 жовтня) пише:

«Я говорив на початку, що головний інтерес Франції полягав у тому, щоб бельгійський народ був об'єднаним і єдиним. Він буде єдиним і озброєним так, як ніколи ним не був. Але чи можна повірити, наприклад, щоб фламандці дали свою згоду на півторарічну військову службу в піхоті єдине для того, щоб подобатися совітам? Бельгія країна глибоко антикомуністична, і франко-совітський пакт, цілком зрозуміло, її дуже занепокоїв. І Бельгія, стремлячи до політичної і мілітарної незалежності, хотіла її здобути. І вона її здобула».

Після виправлення політичної лінії що-до совітів Румунії, Португалії, навіть Чехословаччини — пішла тою дорогою й Бельгія, крок якої міняє дотеперішню конфігурацію сил в Західній Європі і наслідки якого сьогодні передбачити трудно. Нам, українцям, що завжди твердили й твердять, що найбільшою небезпекою для світової цивілізації — це совіти, крок героїчної Бельгії може бути лише приемним.

† РОЖЕ - МАРІ д'АВІНЬО

13 жовтня с.р. після дуже тяжкої й довгої хвороби упокоївся в Парижі п. Роже-Марі д'Авіньо, генеральний секретарь ФІДАК'у (Міжнародної Федерації Бувших Комбатантів).

Покійний походив із старої бретонської шляхетської родини. Підчас війни мав дев'ять одзначень, орден Почесного Легіону, Військову Медаль та багато чужинецьких орденів. Зразу-ж після війни, як було засновано ФІДАК, стає він генеральним його секретарем, і з того часу аж до смерти він був душею тої коласальної міжнародної організації. Надзвичайно активний, упертий в роботі, повний витримки, маючи розвинений такт і присущу французові куртуазність, за роки своєї роботи здобув собі п. Роже-Марі д'Авіньо пошану не тільки серед своїх французьких колег, але й серед чужинців, як союзників, так і бувших ворогів.

Роля його і для українського питання була дуже великою. Закликавши українське Товариство б. Вояків у Франції ще в 1928 році на конференцію комбатантів у Парижі, а потім на конгрес в Люксембурзі, п. д'Авіньо ще тоді зрозумів живу силу і значіння української проблеми, і прикладав усіх зусиль, щоб поширити та спопуляризувати її серед французів і чужинців. Йому українці завдячувати повинні зріст інтересу до української справи в комбатантських колах, завдяки йому нав'язано було тісний контакт із бельгійцями, італійцями, португальцями то-що, що його посідає сьогодні наше Т-во.

Поминаючи його велике розуміння української справи, був він і великим приятелем її. Він міг би ще більше зробити для нас, але хвороба прикувала його до ліжка і не міг вже він активно

працювати. Все-ж залишив п. Роже д'Авіньо пробиту путь, зробив чорну роботу, і наступникам його легше буде йти по наміченому шляхові.

15 жовтня на двірці Остерліц у Парижі відбулася сумна церемонія перед його труною, так як родина поховала покійного, де він народився. На ту церемонію зійшлося сила народу. Було багато представників комбатантського руху. Було до 70 прапорів, з яких до 25 чужинецьких, решта — французькі. Наше Т-во було заступлене головою його ген. О. Удовиченком та генеральним секретарем М. Ковальським з прапором Т-ва. Було багато промов визначніших комбатантських діячів, сила вінків та квітів.

Провожаючи в останню подорож першого секретаря міжнародного комбатантського руху, дорогого товариша і колегу, українське Т-во б. Вояків у Франції склало свої співчуття як родині покійного, так і ФІДАК'ові.

Одійшов од нас великий наш приятель. Але пам'ять його довго житиме в душах б. українських вояків, бо вони вміють цінити тих, хто в тяжку хвилю недолі й поневіряння їх розумів і їм багато поміг у праці на міжнародньому полі.

Кр.

В неділю, 1 листопада с. р., з приводу 40-го дня смерти
письменника

Бориса ЛАЗАРЕВСЬКОГО

в Українській Православній Церкві в Парижі (96, Bd Auguste
Blanqui, метро Glacière) після служби Божої, о год. 12-ій
одправлено буде за спокій його душі урочисту панахиду.

Уважайте при кореспонденції на нову адресу «Тризуба» :
41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9.

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції

У Франції

— Служба Божя в Українській Православній Церкві в Парижі (96, Bd. Auguste Blanqui, метро Glacière) відбудеться в неділю, 1 листопада с. р., о год. 10.30 зранку.

Після служби, о год. 12-ій, одправлено буде урочисту панахиду за спокій душі Бориса Лазаревського, з приводу 40-го дня з його смерті.

З життя Укр. Бібліотеки імени С. Петлюри в Парижі

Поіменний список ч. 32 осіб, що зложили датки на Бібліотеку.

На підписний лист ч. 777 п. сотн. Титаренка, зв'язкового в Мобезі Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, датки зложили: п. п. В. Титаренко — 10 фр., Д. Чичеренко — 5 фр., Ш. Захарко — 5 фр., Цись А. — 5 фр., і Храпач Іван — 5 фр.

На підписний лист ч. 795 Управи Української Громади в Ліоні (Франція) датки зложили: п. п. П. Гусак — 5 фр., Мороз — 5 фр., Горбань — 5 фр., Гончарук — 5 фр., Ом. Кузнеців — 5 фр., Вовк — 3 фр., М'язовський — 2 фр., Ниценко — 2 фр., Рудько — 3 фр., Галайда — 3 фр., Хемій — 2 фр., Бойко — 5 фр., Тра — 3 фр., Ларіончук — 2 фр., Ярмоленко — 3 фр., П. Попель — 5 фр., Генченко — 1 фр. 75 сант., П. Йосипишин — 10 фр.

На підписні листи ч. ч. 424 і 427 уповноваженого Бібліотеки в Ченстохові (Польща) датки зложили: п. п. К. Клепачівський — 10 зол. п., В. Бунак — Хотетівський і д-р Ів. Уманець — по 5 зол., В. Бабич, О. Врублівський, В.

Чабанівський і С. Шрамченко — по 3 зол., Тетяна Чимбер-Дуклівська і Ст. Паладійчук — по 2 зол., А. Латушкин — 1.50 зол., Ів. Апостолів, М. Кулак і Ол. Чабанівська — по 1 зол., Роман Мізюк і Дм. Островершенко-Михальський — по 0.50 зол.

На підписний лист ч. 787 п. Чорного, зв'язкового в Шато-де-ля-Форе Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, датки зложили: Чорний М. — 5 фр., Дудниченко — 7 фр. 50 с., Возняк — 10 фр., Сліпчук — 2 фр., і Кантор — 15 фр.

На підписний лист ч. 791 Управи Української Громади в Кресо і Моншанен (Франція) датки зложили: п. п. Шемет — 2 фр., Й. Троян — 5 фр., Ст. Сабардак — 2 фр., Мулявка — 5 фр., Кошощений — 5 фр., Анащенко — 3 фр., підпис нечиткий — 5 фр., І. Батрак — 10 фр., Ф. Батрак — 10 фр., Михайло Батрак — 2 фр. 50 с., Н. Батрак — 2 фр. 50 с., Дячук — 5 фр., підпис нечиткий — 2 фр., Овсієнко — 5 фр., Козловський — 2 фр., Ратушняк — 50 сант., Віра Сабардак — 1 фр., і Романюк Кость — 2 фр.

На підписний лист ч. 783 підполк. Тарана, уповноваженого в Ліоні Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, датки зложили: п. п. Павловський І. — 10 фр., Ковальчук з дружиною — 10 фр., Гончарук — 5 фр., Вовк — 2 фр., Ігнат'єв — 5 фр., Галайда — 5 фр., Квасов — 5 фр., Горбань — 5 фр., Мороз — 5 фр., Кузнеців — 5 фр., Чміль — 5 фр., Анушка — 5 фр., Нестерович — 5 фр., і Таран — 5 фр.

На підписний лист ч. 670 Української Громади в Шалеті (Франція), датки зложили: п. п. Стоцький — 5 фр., Пастушів — 5 фр., Ткаченко — 2 фр. 50 с., В. Ковган — 5 фр., Григораш — 2 фр., Охмак — 1 фр., Гутовсь-

кий — 5 фр., Яременко — 2 фр., Татаруля — 3 фр., Троцький — 3 фр., Верба — 2 фр., Сопільник — 5 фр., Денисюк — 2 фр., підпис нечиткий — 2 фр., М. Грушецький — 5 фр., Д. Бакум — 2 фр., Шаповал — 2 фр., Кислиця — 2 фр., і П. Вержбицький — 5 фр.

На підписний лист ч. 750 Української Громади в Шалеті (Франція) датки зложили: п. п. Безносюк — 5 фр., Охмак — 2 фр., Татаруля — 2 фр., Пастушів — 2 фр., Левицький — 2 фр., Давиденко — 1 фр., Колодій — 2 фр., підпис нечиткий — 2 фр., і Пашин — 5 фр., Гутовський — 2 фр., Денисюк — 1 фр., Стоцький — 5 фр., Ємець — 2 фр., Шаповал — 2 фр., Григораш — 2 фр., Реган — 2 фр., Кислиця — 2 фр., Вержбицький — фр.

На підписний лист ч. 794 Української Громади в Шалеті (Франція) датки зложили: п. п. П. Вержбицький — 10 фр., Бацуца — 5 фр., М. Татаруля — 5 фр., Нетреба — 5 фр., Доців — 5 фр., М. Яременко — 6 фр., Кирилюк — 5 фр., Давиденко — 2 фр., Шевченко — 2 фр., Тимошенко — 5 фр., В. Крот — 5 фр., Долот — 2 фр., Юшкевич — 5 фр., Калиниченко — 5 фр., Свещицький — 2 фр., В. Ковган — 10 фр., Козер — 5 фр., 10 с., Марушак — 2 фр., А. Марушак — 2 фр., Ф. Марушак — 2 фр., Хоменко — 5 фр., Гутовський — 5 фр., М. Грушецький — 5 фр., Д. Бакум — 2 фр., Левицький — 5 фр., Троцький — 3 фр., Пашин — 3 фр., і Маслюк — 5 фр.

Бібліографія

— Календарь «Український Інвалід», виданий на наступний 1937 рік Українським Товариством Допомоги Інвалідам у Львові, являється прекрасною, популярно виданою настольною книгою не тільки для кожного українського інваліда, не лише для кожного українського вояка, але й для кожного українця взагалі.

Вдало підібраний матеріал із військової минувшини України,

відомості про різні модерні чужинецькі армії, ілюстрації до стрілецьких пісень, цінні статті з української історії і на громадські теми, численні ілюстрації й портрети визначних українських військових з УГА представляють великий інтерес і можуть дати велику користь при читанні поволі, протягом року по українських хатах — бідних і багатих.

Прикрашає ще цей календар і художня окладинка військового характеру.

Думку видати для українського загалу такий календарь треба вважати дуже вдалою.

Невисока ціна календаря — 40 американських центів тако-ж з причиниться до його як найширшого розповсюдження. Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові (вул. Потоцького, 48) висилає ці календарі по тій ціні при замовленні не менше десяти примірників. Треба думати, що можна виписувати, можливо за трохи збільшеної ціну, й окремі примірники календаря.

С.

— — —

Збірка на пам'ятник Борисові Лазаревському

Редакція «Тризуба» відкриває підписку на пам'ятник покійному письменникові й українському патріотові Борисові Лазаревському.

У всіх читачів «Тризуба» в пам'яті його описи з українського життя — «Шматочки минулого».

І Редакція «Тризуба» звертається до всіх, хто шанує пам'ять письменника, що так любив Україну, скласти пожертви на пам'ятник на його могилі в Парижі.

Склали уже на цю мету: Редакція «Тризуба» — 100 фр., Українська Громада в Шалеті (Франція) — 125 фр. Разом — 225 фр. Пожертви просяться надсилати на адресу Редакції «Тризуба» — «Le TRIDENT», 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9.

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— Програм викладів Українського Університету в Празі в зимовім півроці 1936-37.

— Рідна Мова, науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Ч. 10 (46), жовтень 1936. Жовква.

— Проф. д-р Іван Огієнко. Наука про рідномовні обов'язки. Рідномовний Катехизис для вчителів, робітників пера, двуховенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства. «Бібліотека Рідної Мови». Ч. 7. 1936.

— За Незалежність, бюлстень Головної Управи УЦК в Польщі. ч. 22-23, вересень-жовтень 1936. Варшава.

— Церква і Нарід, двотижневик, присвячений церковним і церковно-громадським справам. Ч. 19, 1 жовтня 1936. Крем'янець.

— Дзвони, літературно-науковий журнал. Ч. 8-9. Львів, 1936.

— Лікарський Вісник, орган Лікарської Комісії Наукового Товариства ім. Шевченка і Українського Лікарського Товариства у Львові. Ч. 4, Львів, 1 липня 1936.

— Календар «Український Інвалід» на рік 1937. Видання Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові.

В справах Української Місії у Франції і відділу опікування при ній

п. І. Косенко приймає в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі (41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9) щодня од год. 4 до 6 веч., крім неділь і понеділків.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)

відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музею С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Українська книгарня у Відні

ТЕОДОР САВУЛА

має завжди на складі українські книги, мапи, листівки, нот, співаники і т.д.
Ukrainische Buchhandlung Theodor Sawula. Wien 1, Riemergasse No 2.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Редагус — Комітет.

Адміністратор : **Іл. Косенко**

Le Gérant : **M-me Perdrizet.**